

Katsaus Pirkanmaan liikennepalvelujen hankintakustannuksiin vuonna 2013

ESIPUHE

Joukkoliikennelainsäädännön uudistuksen seurauksena Suomen linja-autoliikenteen järjestämisessä on käynnissä merkittävin muutos vuosikymmeniin. Tavoitteena on parantaa palvelun tasoa kaukoliikenteessä ja kaupungeissa sekä turvata peruspalvelutaso maaseudulla. Liikenteeseen tulee käyttöön uusi lippu- ja maksujärjestelmä, joka yhtenäistää lipputuotteita koko maassa. Viranomaiset työskentelevät parhaansa mukaan, jotta linja-autoliikenteen muutos saadaan toteutettua hallitusti ja aikataulussa. Liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) johdolla mietitään myös julkisesti tuettujen matkojen tehokkaampaa yhteiskäyttöä. Pirkanmaalla suurin muutos joukkoliikenteessä tapahtuu Tampereen kaupunkiseudulla, jossa joukkoliikenteessä tapahtuu merkittäviä linjastomuutoksia ja joissakin Tampereen ympäristökunnissa joukkoliikenteen tarjonta kasvaa.

Pirkanmaan kunnat käyttivät henkilökuljetuspalvelujen hankintaan vuonna 2013 yhteensä lähes 55 miljoonaa euroa. Tähän sisältyvät avoimen joukkoliikenteen, opetustoimen ja sosiaalitoimen kuljetusten kustannukset.

Pirkanmaalla maaseutumaisessa liikenteessä on rahoitusvajetta ja kuntien kustannukset ovat kasvussa. Samaan aikaan valtion ja kuntien tulojen ja menojen tasapaino uhkaa heiketä edelleen.

Pirkanmaan ELY-keskus katsoi tarpeelliseksi laatia aiempaa laajemman katsauksen alueen joukko- ja henkilöliikenteen kustannuksiin ja rahoitustilanteeseen. Kuntien tiedot perustuvat kunnille tehtyyn kyselyyn. Samalla selvitys toimii alkuvaiheen analyysinä LVM:n rahoitusryhmän (12/2013) toimenpide-ehdotuksiin :

Ehdotus 6:

Joukkoliikenteen toimivaltaisille viranomaisille ja kunnille esitetään velvoitetta suunnitella kaikki alueen henkilökuljetukset yhteen sovittaen vuodesta 2016 alkaen. Jotta yhteissuunnitteluun voidaan ryhtyä, täytyy selvittää alueittain matkakustannusten korvausten alueellinen käyttö ja jakautuminen nykytilanteessa.

Ehdotus 7:

Kaikkiin henkilökuljetuksiin käytettävän rahoituksen tulee olla yhteiskäytössä.

Katsauksen on laatinut lupapäällikkö Jari Lehtonen

Katsaus löytyy Pirkanmaan ELY-keskuksen nettisivuilta:

[www.ely-keskus.fi/pirkanmaa->liikenne->joukkoliikenne->Tilastot ja raportit](http://www.ely-keskus.fi/pirkanmaa->liikenne->joukkoliikenne->Tilastot%20ja%20raportit)

SISÄLLYSLUETTELO

Katsaus Pirkanmaan liikennepalvelujen hankintakustannuksiin vuonna 2013	1
ESIPUHE.....	2
SISÄLLYSLUETTELO	3
Joukkoliikenne ja henkilökuljetukset.....	4
Pirkanmaan kuntien liikennepalvelujen hankintakustannukset vuonna 2013	6
Kuntien rahoitus	6
Pirkanmaan kuntien kuljetuskustannusten muutos vuosina 2003-2013.....	14
Liitetaulukko 1. Kuntien rahoittamat kustannukset sektoreittain vuonna 2003 .	15
Liitetaulukko 2. Kuntien rahoittamat kustannukset sektoreittain vuonna 2007 .	16
Liitetaulukko 3. Kuntien rahoittamat kustannukset sektoreittain vuonna 2011 .	17
Liitetaulukko 4. Pirkanmaan kuntien kuljetuskustannukset vuonna 2013, euroa18	
Liitetaulukko 5. Opetustoimen kuljetusasiakkaiden määrä vuonna 2013	19
Liitetaulukko 6. Sosiaalitoimen kuljetusasiakkaiden määrä vuonna 2013.....	20

Joukkoliikenne ja henkilökuljetukset

Joukkoliikenne

Pirkanmaalla toimii kaksi joukkoliikenteen toimivaltaista viranomaista. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) toimivalta-alue koostuu 14 kunnasta (Akaa, Ikaalinen, Hämeenkyrö, Juupajoki, Kihniö, Mänttä-Vilppula, Parkano, Pälkäne, Punkalaidun, Ruovesi, Sastamala, Urjala, Valkeakoski ja Virrat), joissa on yhteensä noin 131 000 asukasta. Suurin kunta on Valkeakoski ja pienin Juupajoki.

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteen hallinnointi järjestettiin uudelleen 1.1.2011, kun Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi muodostivat yhteisen seudullisen joukkoliikenneviranomaisen. Paikallisen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät hoidetaan siten, että Tampereen kaupunki on perustanut niitä hoitamaan yhteisen joukkoliikennelautakunnan.

Viranomaisten tärkeimmät tehtävät ovat julkisesti tuetun liikenteen suunnittelu ja kilpailuttaminen sekä reittiliikennelupien myöntäminen alueen markkinaehtoiseen liikenteeseen. Joukkoliikennelainsäädännön uudistuksen seurauksena Suomen linja-autoliikenteen järjestämisessä on käynnissä merkittävin muutos vuosikymmeniin. Tavoitteena on parantaa palvelun tasoa kaukoliikenteessä ja kaupungeissa sekä turvata peruspalvelutaso maaseudulla. Liikenteeseen tulee käyttöön uusi lippu- ja maksujärjestelmä, joka yhtenäistää lipputuotteita koko maassa. Liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) johdolla mietitään myös julkisesti tuettujen matkojen tehokkaampaa yhteiskäyttöä.

Pirkanmaalla suurin muutos joukkoliikenteessä tapahtuu Tampereen kaupunkiseudulla, jossa joukkoliikenteessä tapahtuu merkittäviä linjastomuutoksia ja joissakin Tampereen ympäristökunnissa joukkoliikenteen tarjonta kasvaa. Pirkanmaan muilla alueilla muutokset ovat vielä tässä vaiheessa melko pieniä. Uusi valtakunnallinen lippu- ja maksujärjestelmä otetaan Pirkanmaalla käyttöön näillä näkymin vuonna 2016, joten nykyisen kaltaiset matkahuollon liput ovat edelleen käytössä lähiaikoina. Maaseudun linja-autoliikenteen vähentyminen jatkuu edelleen, mutta tavoitteena on Pirkanmaallakin kehittää henkilökuljetusten yhdistämistä, jotta maaseudulla peruspalvelutaso saataisiin turvattua.

Pirkanmaan ELY-keskus käyttää vuosittain vajaat kaksi miljoonaa euroa joukkoliikenteen tukemiseen. Tästä noin 1,5 M€ käytetään liikenteen ostamiseen ja noin 0,5 M€ lippuhintojen alentamiseen, mikä tarkoittaa pääosin seutulipputukea. Joukkoliikenteen alueellisen ja paikallisen liikenteen ostojen, hintavelvoitteen korvaamisen (lippualennusten) ja joukkoliikenteen kehittämisen määrärahat eivät ole tasapainossa rahoitustarpeen kanssa. Nykyrahoituksella siirtymäajan sopimusliikenteessä (ent. lupaliikenne) tapahtuneita vuorojen lakkautuksia ei ole kaikilta osin voitu korvata ostoliikenteellä ja peruspalvelutasossa tiedossa olevia aukkoja ei ole voitu täyttää. Pirkanmaalla ei ole vuosina 2011-2013 tapahtunut kuitenkaan merkittävää supistumista. Jos joukkoliikenteen määrärahan ostovoima vähenee edelleen tulevaisuu-

dessa aiheuttaa se sen, että siirtymäajan sopimusliikenteestä lakkaavia vuoroja ei voida ostaa, ELY-keskusten hankkimassa liikenteessä jatkuu karsinta ja lippualennusten valtionosuus pienentyy edelleen. Tästä seuraa, että joukkoliikenteen palvelutaso heikkenee ja matkustus vähenee ja haja-asutusalueilla liikennettä lakkaa kokonaan. ELY-keskusten niukat määrärahat pakottavat karsimaan hankintoja myös sellaisen liikenteen osalta, jolle olisi voimakastakin tarvetta.

Perinteinen bussiliikenne ei riitä takaamaan joukkoliikennettä heikon kysynnän alueilla. Lisärahoituksella, kuljetusten yhdistelyllä ja yhteistyöllä kuntien, valtion ja Kelan sekä kuntien hallintokuntien välisellä paremmalla yhteistyöllä voidaan turvata joukkoliikenteen peruspalvelutasoa maaseutumaisilla alueilla.

Valtioneuvosto antoi toukokuussa 2013 periaatepäätöksen julkisin varoin rahoitettavien henkilökuljetusten uudistamisesta. Periaatepäätöksellä liikenne- ja viestintäministeriö veloitettiin asettamaan uudistukselle ohjausryhmä. Ohjausryhmän tehtävänä on toteuttaa hanke, joka sittemmin on otettu osaksi hallituksen rakennepoliittista ohjelmaa. Uudistuksen tavoitteena on, että sekä valtion että kuntien henkilöliikennepalvelut - mukaan lukien kaikki lakisääteiset henkilökuljetukset, kuten Kelan korvaamat kuljetukset - ja avoin joukkoliikenne, suunnitellaan, hankitaan ja toteutetaan uudella tavalla yhtenäisenä henkilölogistiikan kokonaisuutena. Kuljetusten uudelleen järjestämisellä pyritään paitsi yhteiskunnan tukemien henkilökuljetusten tehostamiseen myös kaikille avoimen julkisen liikenteen palvelutason säilyttämiseen erityisesti maaseudulla.

Pidemmällä aikajänteellä joukkoliikenteestä puuttuvaa rahoitusta pyritään paikkaamaan käynnissä olevalla henkilökuljetusten uudistamistyöllä, jolla tähdätään henkilökuljetusten järjestämiseen eri hallinnonalojen yhteistyöllä ja kustannustehokkuutta lisäämällä mm. siirtämällä mahdollisimman paljon kuljetuksia avoimeen joukkoliikenteeseen. Myös joukkoliikenneala pyrkii tehostamaan palvelujen tuotantoa uusilla kutsuliikenteen palveluilla ja toisaalta parantamaan palveluja esimerkiksi yhteiskäyttöisillä lippu- ja informaatiojärjestelmillä, joilla matkustamisesta tehdään houkuttelevampaa.

Joukkoliikenteen kulkutapaosuuden lisääminen vaikuttaa myönteisesti paitsi liikennepoliittisten, liikenneturvallisuuden, myös ympäristö- ja energiapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen ja se parantaa palvelujen saavutettavuutta ja lisää eri väestöryhmien tasa-arvoa. Lisäksi sekä yksilön että yhteiskunnan talouden kannalta joukkoliikenteen käyttö on yksityisautoilua edullisempaa. Kuitenkin ennen henkilökuljetuksia uudistavan ohjausryhmän tulosten voimaansaattamista ja linja-autoliikenteen siirtymäajan päättymistä, joukkoliikenteen nykyinen tarjonta pitäisi voida säilyttää siellä missä kysyntää palveluille on.

Pirkanmaan kuntien liikennepalvelujen hankintakustannukset vuonna 2013

Kuntien rooli

Kuntien ja kaupunkien rooli julkisen liikenteen järjestämisessä ja tukemisessa on kaksitahoinen. Kunnilla ei ole lakisääteistä velvoitetta kaikille avoimen joukkoliikenteen palvelujen järjestämiseen ja palvelujen saatavuus vaihtelee kunnittain. Toisaalta lakisääteisiä velvoitteita muodostuu vammais- ja sosiaalihuollon puolelta ja koululaiskuljetusten järjestämisestä. Monet kunnat ovat kuitenkin osallistuneet avoimen joukkoliikenteen tukemiseen muun muassa järjestääkseen muillekin autottomille kuntalaisille välttämättömimmät työmatka-, opiskelu- ja asiointikuljetukset. Mitä suuremmista kunnista ja kaupungeista on kysymys, sitä merkittävämpään rooliin nousee myös yleinen liikennepoliittinen ja ilmastopoliittinen näkemys, että yksityisautoilua tulee korvata joukkoliikenteellä. Monet kunnat ovat huolehtineet osaltaan kunnan sisäisestä julkisesta liikenteestä täydentäen muita joukkoliikennepalveluja. Lakisääteinen velvoite on kuitenkin järjestää vain opetus- ja sosiaalitoimen kuljetukset. Näistä aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa.

Koulukuljetukset muodostavat suurimman kuntien kustannettavan maksuerän matkakustannusten korvauksista. Koulukuljetusten kustannuksiin sisältyvät sekä koululaisten matkaliput normaaleille reittilinjoille että kunnan ostamat erilliset koululaiskuljetukset linja-autoilla ja takseilla. Pääosin koululaisille tarkoitetut linja- auto- ja taksiliikenteet voivat olla myös kaikille avoimia liikennepalveluja. Muita lakisääteisiä kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvia kuljetuksia ovat vammaispalvelulain mukaiset kuljetukset, joihin kuljetuspalvelun käyttäjällä on subjektiivinen oikeus ja joissa asiointialueena on oma kunta ja lähikunnat. Harkinnanvaraisten sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetusten järjestämisessä eri kunnissa on erilaisia käytäntöjä samoin kuin omavastuut vaihtelevat kunnittain. Kehitysvammalain mukaiset kuljetukset koskevat pääasiassa kehitysvammaisten työ- ja koulumatkoja.

Kuntien rahoitus

Pirkanmaalla käytettiin asukasta kohden keskimäärin 110 euroa henkilökuljetuspalvelujen hankintaan vuonna 2013. Asukaslukuun suhteutettuna suurimmat henkilökuljetusten kustannukset olivat Sastamalassa, 222 euroa ja pienimmät Pirkkalassa, 54 euroa.

Taulukko 1. Pirkanmaan kuntien kuljetuskustannukset asukasta kohti vuonna 2013, euroa

	Avoin joukko- liikenne	Opetustoimi	Sosiaalitoimi	yhteensä
Akaa	2	42	41	86
Hämeenkyrö	9	85	27	121
Ikaalinen	6	96	28	130
Juupajoki	2	93	38	133
Kangasala	13	39	38	90
Kihniö	0	62	18	80
Lempäälä	24	37	42	103
Mänttä-Vilppula	21	61	30	112
Nokia	18	37	34	89
Orivesi	3	77	15	95
Parkano	40	77	19	136
Pirkkala	20	23	12	54
Punkalaidun	6	103	23	132
Pälkäne	11	66	44	120
Ruovesi	6	98	21	125
Sastamala	13	168	41	222
Tampere	59	11	39	109
Urjala	6	68	43	117
Valkeakoski	12	25	26	63
Vesilahti	42	95	27	163
Virrat	45	75	24	144
Ylöjärvi	18	56	35	110
keskiarvo	35	40	35	110

Pirkanmaan kunnat käyttivät henkilökuljetuspalvelujen hankintaan vuonna 2013 yhteensä lähes 55 miljoonaa euroa. Tähän sisältyvät avoimen joukkoliikenteen, opetustoimen ja sosiaalitoimen kuljetusten kustannukset.

Suurimmat kustannukset ovat Tampereen 24 miljoonaa euroa ja pienimmät Kihniön 169 000 euroa. Tampereen osuus kustannuksista on 44 %, mikä on sama kuin sen väestöosuus.

Taulukko 2. Pirkanmaan kuntien kuljetuskustannukset vuonna 2013, euroa

	Avoin joukkoliikenne	Opetustoimi	Sosiaalitoimi	yhteensä
Akaa	42 654	725 851	709 611	1 478 116
Hämeenkyrö	92 320	903 268	289 436	1 285 024
Ikaalinen	44 089	703 771	202 378	950 238
Juupajoki	4 656	188 778	77 767	271 201
Kangasala	386 174	1 186 948	1 150 669	2 723 791
Kihniö	112	129 898	38 734	168 744
Lempäälä	534 147	799 000	911 642	2 244 789
Mänttä-Vilppula	225 198	670 715	329 000	1 224 913
Nokia	588 659	1 218 034	1 101 622	2 908 315
Orivesi	32 624	737 771	149 359	919 754
Parkano	275 305	530 023	127 807	933 135
Pirkkala	358 084	415 113	211 402	984 599
Punkalaidun	20 003	326 310	73 867	420 180
Pälkäne	73 247	447 100	296 168	816 515
Ruovesi	28 445	467 256	101 879	597 580
Sastamala	323 090	4 290 200	1 042 178	5 655 468
Tampere	12 969 000	2 459 561	8 627 024	24 055 585
Urjala	29 528	349 262	221 080	599 870
Valkeakoski	249 171	533 839	544 242	1 327 252
Vesilahti	186 208	423 480	121 510	731 198
Virrat	331 338	545 393	174 456	1 051 187
Ylöjärvi	583 296	1 774 210	1 118 536	3 476 042
yhteensä	17 377 348	19 825 781	17 620 367	54 823 496

Taulukossa 3 on esitetty kustannusten jakautuminen avoimen joukkoliikenteen, opetustoimen ja sosiaalitoimen kuljetuskustannusten välillä kunnittain.

Taulukko 3. Avoimen joukkoliikenteen, opetustoimen ja sosiaalitoimen kuljetuskustannusten osuus vuonna 2013, %.

	Avoim joukko- liikenne	Opetustoimi	Sosiaalitoimi	yhteensä
Akaa	2,9	49,1	48,0	100
Hämeenkyrö	7,2	70,3	22,5	100
Ikaalinen	4,6	74,1	21,3	100
Juupajoki	1,7	69,6	28,7	100
Kangasala	14,2	43,6	42,2	100
Kihniö	0,1	77,0	23,0	100
Lempäälä	23,8	35,6	40,6	100
Mänttä-Vilppula	18,4	54,8	26,9	100
Nokia	20,2	41,9	37,9	100
Orivesi	3,5	80,2	16,2	100
Parkano	29,5	56,8	13,7	100
Pirkkala	36,4	42,2	21,5	100
Punkalaidun	4,8	77,7	17,6	100
Pälkäne	9,0	54,8	36,3	100
Ruovesi	4,8	78,2	17,0	100
Sastamala	5,7	75,9	18,4	100
Tampere	53,9	10,2	35,9	100
Urdala	4,9	58,2	36,9	100
Valkeakoski	18,8	40,2	41,0	100
Vesilahti	25,5	57,9	16,6	100
Virrat	31,5	51,9	16,6	100
Ylöjärvi	16,8	51,0	32,2	100
keskimäärin	31,7	36,2	32,1	100

Opetustoimen kuljetuksiin käytettiin eniten rahaa lähes 20 miljoonaa euroa (osuus 36,2 %). Avoimeen joukkoliikenteeseen ja sosiaalitoimen kuljetuksiin käytiin rahaa lähes yhtä paljon, molempiin noin 17,5 miljoonaa euroa.

Avoimen joukkoliikenteen kustannusosuus kokonaiskustannuksista oli pienin Kihniössä (0,1 %) ja Juupajoella (1,7 %) ja suurin Tampereella (53,9 %) ja Pirkkalassa (36,4 %).

Opetustoimen kustannusosuus kokonaiskustannuksista oli pienin Tampereella (10,2 %) ja Lempäälässä (35,6 %) ja suurin Orivedellä (80,2 %) ja Ruovedellä (78,2 %).

Sosiaalitoimen kustannusosuus kokonaiskustannuksista oli pienin Parkanos-
sa (13,7 %) ja Orivedellä (16,2 %) ja suurin Akaassa (48 %) ja Kangasalla (42,2 %).

Tampereen voimakas panostus avoimeen liikenteeseen näkyy luvuissa voimakkaasti ja ilman sitä luvut ja osuudet olisivat toisenlaisia.

Taulukko 4. Kuljetuskustannukset vuonna 2013 ilman Tamperetta

	Avoim joukkoliikenne	Opetustoimi	Sosiaalitoimi	yhteensä
yhteensä euroa	4 408 348	17 366 220	8 993 343	30 767 911
% -osuus	14,3	56,4	29,2	100

Avoimen joukkoliikenteen rahoitus vuonna 2013

Pirkanmaan kunnat käyttivät vuonna 2013 yhteensä 17,3 miljoonaa euroa kaikille avoimen joukkoliikenteen rahoittamiseen. Asukasta kohden laskettuna kustannukset olivat keskimäärin 35 euroa.

Taulukko 5. Avoimen joukkoliikenteen kuljetuskustannusten vuonna 2013, euroa

KAIKILLE AVOIN JOUKKOLIIKENNE VUONNA 2013					
	Linja- autovuorot	Taksivuorot	Taksa- alennukset	Palvelu- liikenne	Yhteensä
Akaa	0	0	15 039	27 615	42 654
Hämeenkyrö	61 087	0	31 233	0	92 320
Ikaalinen	0	0	34 469	9 620	44 089
Juupajoki	0	2 859	1 797	0	4 656
Kangasala	87 227	34 168	152 735	112 044	386 174
Kihniö	0	0	112	0	112
Lempäälä	93 808	9 753	384 168	46 418	534 147
Mänttä-Vilppula	112 973	60 420	25 438	26 367	225 198
Nokia	241 995	7 400	287 759	51 505	588 659
Orivesi	0	0	32 624	0	32 624
Parkano	265 019	0	10 286	0	275 305
Pirkkala	0	2 463	325 094	30 527	358 084
Punkalaidun	0	0	8 476	11 527	20 003
Pälkäne	41 360	0	7 887	24 000	73 247
Ruovesi	23 574	450	4 421	0	28 445
Sastamala	86 770	0	125 810	110 510	323 090
Tampere	12 481 000	0	488 000	0	12 969 000
Urjala	0	20 524	9 004	0	29 528
Valkeakoski	87 239	0	161 932	0	249 171
Vesilahti	161 164	0	13 112	11 932	186 208
Virrat	307 606	17 729	6 003	0	331 338
Ylöjärvi	237 745	3 188	168 650	173 713	583 296
Pirkanmaa	14 288 567	158 954	2 294 049	635 778	17 377 348

Opetustoimen henkilökuljetusten kustannukset vuonna 2013

Pirkanmaan kunnat käyttivät opetustoimen kuljetuksiin keskimäärin 40 euroa asukasta kohden. Kustannukset olivat yhteensä lähes 20 miljoonaa euroa.

Taulukko 6. Opetustoimen kuljetuskustannukset vuonna 2013, euroa

	Esikoul. kuljetukset	Peruskoul. matkaliput	Lukion ja keskiasteen matkaliput	Linja-autojen tilausliikenne	Taksi- kuljetuk- set.	Yhteensä
Akaa	10 771	67 526	21 546	192 792	433 216	725 851
Hämeenkyrö	66 476	210 192	17 800	148 121	460 679	903 268
Ikaalinen	33 000	126 080	9 005	13 308	522 378	703 771
Juupajoki	0	0	0	30 517	158 261	188 778
Kangasala	0	312 882	0	120 146	753 920	1 186 948
Kihniö	7 328	23 549	0	58 418	40 603	129 898
Lempäälä	0	105 000	0	345 000	349 000	799 000
Mänttä-Vilppula	111 722	56 956	0	433 258	68 779	670 715
Nokia	28 222	295 863	0	100 288	793 661	1 218 034
Orivesi	42 918	70 692		564 063	60 098	737 771
Parkano	39 005	87 761	61 655	221 179	120 423	530 023
Pirkkala	129 037	58 881	0	45 668	181 527	415 113
Punkalaidun	23 700	20 800	2 500	267 910	11 400	326 310
Pälkäne	2 500	48 200	0	75 000	321 400	447 100
Ruovesi	31 295	36 836	2 871	302 113	94 141	467 256
Sastamala	185 500	2 010 500	12 000	412 700	1 669 500	4 290 200
Tampere	0	441 345	0	36 488	1 981 728	2 459 561
Urjala	9 360	69 844	0	248 685	21 373	349 262
Valkeakoski	16 418	95 236	0	40 620	381 565	533 839
Vesilahti	42 816	52 958	0	173 297	154 409	423 480
Virrat	0	2 221	22 288	37 657	483 227	545 393
Ylöjärvi	0	678 508	13 973	69 776	1 011 953	1 774 210
PIRKANMAA	780 068	4 871 830	163 638	3 937 004	10 073 241	19 825 781

Sosiaalitoimen henkilökuljetusten kustannukset vuonna 2013

Pirkanmaan kunnat käyttivät sosiaalitoimen kuljetuksiin keskimäärin 35 euroa asukasta kohden. Kustannukset olivat yhteensä 17,6 miljoonaa euroa.

Taulukko 7. Sosiaalitoimen kuljetuskustannukset vuonna 2013, euroa

	Esikoul. kulj.	Päivähoidon kulj.	Sos. huolto- lain mukaiset kulj.	Vammais- palvelulain kulj.	Kehit. vammalain kulj.	Muut kulj.	Yhteensä
Akaa	0	0	26 845	493 626	179 022	10 118	709 611
Hämeenkyrö	0	45 771	4 244	139 798	46 304	53 319	289 436
Ikaalinen	0	1 817	0	144 925	55 636	0	202 378
Juupajoki	21 626	115	9 916	27 587	18 523	0	77 767
Kangasala	0	2 000	92 798	877 716	149 180	28 975	1 150 669
Kihniö	0	0	0	38 734	0	0	38 734
Lempäälä	0	0	72 792	699 987	54 716	84 147	911 642
Mänttä- Vilppula	0	0	17 000	170 000	142 000		329 000
Nokia	0	0	108 816	869 382	123 424		1 101 622
Orivesi	0	0	0	149 359	0	0	149 359
Parkano	0	0	0	84 673	43 134	0	127 807
Pirkkala	0	0	13 012	149 159	0	49 231	211 402
Punkalaidun	0	0	1 302	72 565	0	0	73 867
Pälkäne	33 929	2 509	4 459	243 271	12 000	0	296 168
Ruovesi	0	0	21 946	68 691	11 242	0	101 879
Sastamala	0	0	45 778	804 300	192 100	0	1 042 178
Tampere	53 054	329 254	323 287	6 575 000	281 249	1 065 180	8 627 024
Urjala	0	0	17 499	203 581	0	0	221 080
Valkeakoski	45 202	10 934	52 891	373 615	0	61 600	544 242
Vesilahti	0	1 306	17 870	102 334	0	0	121 510
Virrat	0	1 933	4 738	134 658	33 127	0	174 456
Ylöjärvi	99 013	0	37 685	833 870	98 354	49 614	1 118 536
PIRKANMAA	252 824	395 639	872 878	13 256 831	1 440 011	1 402 184	17 620 367

Pirkanmaan kuntien kuljetuskustannusten muutos vuosina 2003-2013

Kokonaisrahoituksen kehittyminen

Kuntien rahoittamien henkilökuljetusten kustannukset ovat kasvaneet vuosina 2003-2013 runsaalla 24 miljoonalla eurolla, 81 prosenttia. Vuosimuutos on ollut noin 8 prosenttia koko ajanjaksolta laskettuna, kuten myös vuosina 2011-2013.

Taulukko 8. Pirkanmaan kuntien henkilökuljetuspalveluiden kustannukset ja kustannusten muutokset vuosina 2003-2013.

Vuosi	Avoin joukko- liikenne	Opetustoimen kuljetukset	Sosiaalitoimen kuljetukset	Kuljetukset yhteensä
2003	10 523 631	9 722 033	10 090 026	30 335 690
2007	11 742 511	12 936 134	11 396 080	36 074 725
2011	14 764 231	15 249 097	16 395 679	46 409 007
2013	17 377 348	19 825 781	17 620 367	54 823 496
muutos				
2003- 2013	6 853 717	10 103 748	7 530 341	24 487 806
%-muutos	65	104	75	81
2007- 2013	5 634 837	6 889 647	6 224 287	18 748 771
%-muutos	48	53	55	52
2011- 2013	2 613 117	4 576 684	1 224 688	8 414 489
%-muutos	18	30	7	18

Selvästi voimakkaimmin ovat kasvaneet opetustoimen kuljetusten kustannukset, 10 prosenttia vuosittain. Ajanjaksolla 2011-2013 jopa 15 prosenttia vuodessa.

Liitetaulukko 1. Kuntien rahoittamat kustannukset sektoreittain vuonna 2003

	Joukko- liikenne yhteensä	euroa/ as	Opetustoimen kuljetukset yhteensä	eu- roa/ as	Sosiaalitoimen kuljetukset yhteensä	eu- roa/ as	Kuljetukset yhteensä	eu- roa/ as
Pirkanmaa	10 523 631	23,0	9 722 033	21,3	10 090 026	22,1	30 335 690	66,3
Hämeenkyrö	69 700	7,0	570 600	57,0	160 169	16,0	800 469	80,0
Ikaalinen	6 518	0,9	345 314	45,4	159 669	21,0	511 501	67,2
Juupajoki	9 419	4,2	97 653	43,4	57 243	25,4	164 315	73,0
Kangasala	128 078	5,5	493 728	21,1	404 819	17,3	1 026 625	43,8
Kihniö	9 898	4,1	84 912	35,3	32 390	13,5	127 200	52,8
Kuhmalhti	5 176	4,7	56 244	51,3	16 328	14,9	77 748	70,9
Kuru	4 975	1,8	154 290	55,9	61 615	22,3	220 880	80,0
Kylmäkoski	7 055	2,7	45 667	17,4	46 758	17,8	99 480	37,8
Lempäälä	179 942	10,3	304 892	17,5	410 220	23,6	895 054	51,4
Luopioinen	3 948	1,7	120 057	50,6	34 848	14,7	158 853	67,0
Längelmäki	13 803	8,0	71 549	41,3	50 238	29,0	135 590	78,2
Mouhijärvi	14 232	4,8	164 048	55,4	56 133	19,0	234 413	79,2
Mänttä	34 975	5,2	105 093	15,7	168 219	25,2	308 287	46,2
Nokia	141 840	5,0	577 717	20,6	809 704	28,8	1 529 261	54,4
Orivesi	122 594	13,9	258 119	29,2	183 163	20,7	563 876	63,8
Parkano	56 020	7,5	483 931	64,5	72 371	9,7	612 322	81,7
Pirkkala	74 293	5,2	152 000	10,6	245 700	17,2	471 993	33,0
Pälkäne	15 793	3,7	162 413	37,6	45 398	10,5	223 604	51,7
Ruovesi	38 415	7,0	326 785	59,9	91 584	16,8	456 784	83,7
Sahalahti	5 585	2,5	117 177	52,6	57 663	25,9	180 425	80,9
Suodenniemi	10 660	7,8	62 407	45,5	6 541	4,8	79 608	58,0
Tampere	8 991 857	44,7	1 940 568	9,7	5 202 378	25,9	16 134 803	80,3
Toijala	12 414	1,5	54 021	6,5	142 362	17,1	208 797	25,1
Urjala	15 023	2,7	219 428	39,5	91 191	16,4	325 642	58,6
Valkeakoski	190 613	9,3	316 539	15,5	361 497	17,7	868 649	42,4

Vammala	159 174	10,4	791 796	52,0	204 072	13,4	1 155 042	75,8
Vesilahti	25 499	7,0	202 598	55,3	61 443	16,8	289 540	79,0
Viiala	14 232	2,7	19 108	3,6	68 184	12,8	101 524	19,1
Viljakkala	2 140	1,0	81 945	40,1	45 869	22,5	129 954	63,6
Vilppula	22 457	4,0	210 542	37,7	78 810	14,1	311 809	55,8
Virrat	71 238	8,9	390 847	49,0	190 823	23,9	652 908	81,8
Ylöjärvi	59 705	2,8	565 013	26,0	381 808	17,6	1 006 526	46,4
Äetsä	6 360	1,3	175 032	35,2	90 816	18,2	272 208	54,7

Liitetaulukko 2. Kuntien rahoittamat kustannukset sektoreittain vuonna 2007

	Avoimen joukkoliikenteen kuljetuskustannukset		Opetustoimen kuljetuskustannukset		Sosiaalitoimen kuljetuskustannukset		Kuljetuskustannukset vuonna 2007	
	Yhteensä (€)	€/as.	Yhteensä (€)	€/as.	Yhteensä (€)	€/as.	Yhteensä (€)	€/as.
Akaa	23561	2	218951	16	187036	13	429548	30
Hämeenkyrö	47450	5	546427	53	142543	14	736420	72
Ikaalinen	21686	3	424146	57	151521	20	597353	80
Juupajoki	5677	3	140856	64	34742	16	181275	82
Kangasala	427014	15	835188	30	701911	25	1964113	71
Kihniö	7432	3	110339	48	55921	25	173692	76
Kuhmalahi	5230	5	54359	51	11927	11	71516	66
Kuru	7506	3	186846	68	107512	39	301864	109
Kylmäkoski	6000	2	174989	67	63300	24	244289	93
Lempäälä	225927	12	490003	25	388386	20	1104316	57
Mouhijärvi	12882	4	216097	71	74653	24	303632	99
Mänttä	62329	10	108371	17	121170	19	291870	46
Nokia	207099	7	723431	24	1049075	34	1979605	65
Orivesi	223820	23	354319	37	258365	27	836504	88
Parkano	12404	2	543155	76	81953	11	637512	89
Pirkkala	328211	21	250585	16	341690	22	920486	58
Punkalaidun	12324	4	450969	132	101873	30	565166	166
Pälkäne	26073	4	307401	44	176764	25	510238	73
Ruovesi	31329	6	331313	64	75554	15	438196	84
Tampere	9361549	45	2375254	11	5432510	26	17169313	83
Urjala	28177	5	331224	60	152750	28	512151	93
Valkeakoski	250223	12	387530	19	409676	20	1047429	51
Vammala	106060	6	1122434	67	161540	10	1390034	83
Vesilahti	21580	5	264454	65	99488	24	385522	94
Vilppula	30162	6	305435	57	63807	12	399404	75
Virrat	59705	8	483565	63	229263	30	772533	100
Ylöjärvi	162314	6	966929	37	547878	21	1677121	64
Äetsä	28787	6	231564	48	173272	36	433623	90
Pirkanmaa	11742511	25	12936134	27	11396080	24	36074725	76

Liitetaulukko 3. Kuntien rahoittamat kustannukset sektoreittain vuonna 2011

	Avoim joukko- liikenne	€/as.	Opetus- toimen kuljetukset	€/as.	Sosiaali- toimen kuljetukset	€/as.	Kuljetukset yhteensä	€/as.
Akaa	34 076	2	452 324	26	610 553	36	1 096 953	64
Hämeenkyrö	128 129	12	765 840	73	248 463	24	1 142 432	108
Ikaalinen	44 486	6	526 229	71	282 850	38	853 565	116
Juupajoki	4 723	2	169 154	83	70 180	34	244 058	119
Kangasala	390 706	13	1 193 852	40	947 911	32	2 532 469	85
Kihniö	8 189	4	133 685	61	35 440	16	177 314	81
Lempäälä	348 935	17	798 000	38	739 723	35	1 886 658	90
Mänttä- Vilppula	209 198	19	571 045	50	262 246	23	1 042 489	92
Nokia	389 326	12	710 927	22	1 394 088	43	2 494 341	78
Orivesi	125 635	13	636 201	66	198 144	21	959 980	100
Parkano	10 832	2	884 013	127	154 719	22	1 049 564	150
Pirkkala	193 440	11	359 570	20	332 744	19	885 755	50
Punkalaidun	4 556	1	306 416	95	124 900	39	435 872	135
Pälkäne	40 651	6	360 469	52	306 569	45	707 689	103
Ruovesi	27 329	5	422 453	84	108 891	22	558 673	111
Sastamala	248 889	10	1 850 053	76	1 068 897	44	3 167 839	129
Tampere	11 776 000	55	2 148 000	10	7 954 270	37	21 878 270	103
Urjala	37 395	7	332 272	63	61 646	12	431 313	82
Valkeakoski	238 375	11	457 754	22	392 776	19	1 088 905	52
Vesilahti	31 773	7	364 865	83	100 296	23	496 934	113
Virrat	129 085	17	574 135	77	167 875	23	871 095	117
Ylöjärvi	342 502	11	1 231 839	40	832 497	27	2 406 838	78
Pirkanmaa	14 764 231	11	15 249 097	58	16 395 679	29	46 409 007	98

Liitetaulukko 4. Pirkanmaan kuntien kuljetuskustannukset vuonna 2013, euroa

JOUKKOLIIKENNE (kaikille avoin liikenne)	
ostetut linja-autovuorot	14 288 567
ostetut taksivuorot	158 954
taksa-alennusten osto(kuntien seutu- ja kaupunkilippu- ki)	2 294 049
palveluliikenne, avoin	635 778
Joukkoliikenne yhteensä	17 377 348
OPETUSTOIMEN KULJETUKSET	
esikoululaisten kuljetukset	780 068
peruskoululaisten matkaliput	4 871 830
lukion ja muun keskiasteen matkaliput	163 638
tilausliikenne linja-autolla	3 937 004
taksikuljetukset	10 073 241
Opetustoimen kuljetukset yhteensä	19 825 781
SOSIAALITOIMEN KULJETUKSET	
esikoululaisten kuljetukset	252 824
lasten päivähoidon kuljetukset	395 639
sosiaalihoitolain mukaiset kuljetukset	872 878
vammaispalvelulain edellyttämät kuljetukset	13 256 831
kehitysvammalain perusteella järjestetyt	1 440 011
muut kuljetusten korvaukset, mm.palveluliikenne	1 402 184
Sosiaalitoimen kuljetukset yhteensä	17 620 367
Pirkanmaa	54 823 496

Liitetaulukko 5. Opetustoimen kuljetusasiakkaiden määrä vuonna 2013

	Esikoul. kulj.	Peruskoul. matkaliput	Lukion ja keskiasteen matkaliput	Säännöllinen tilausliikenne linja-autolla	Taksikuljetukset.
Akaa	4	56	83	51	57
Hämeenkyrö	54	175	31	74	187
Ikaalinen	19	102	7	0	133
Juupajoki	0	0	0	40	44
Kangasala	0	529	0	0	318
Kihniö	10	26	0	54	19
Lempäälä	73	151	0	-	308
Mänttä- Vilppula	24	79	0	116	21
Nokia	-	348	0	0	150
Orivesi	9	109	0	166	28
Parkano	19	-	28	204	36
Pirkkala	59	114	0	0	83
Punkalaidun	18	194	30	-	-
Pälkäne	1	100	0	29	150
Ruovesi	22	111	10	80	25
Sastamala	61	963	-	527	497
Tampere	0	1 681	0	0	538
Urjala	3	104	0	175	11
Valkeakoski	5	171	0	45	163
Vesilahti	19	197	0	210	6
Virrat	0	7	27	212	199
Ylöjärvi	0	668	81	0	355

Liitetaulukko 6. Sosiaalitoimen kuljetusasiakkaiden määrä vuonna 2013

	Sosiaalihuoltolain mukaiset kulj.	Vammaispalvelulain mukaiset kulj.	Kehitysvammalain mukaiset kulj.
Akaa	44	247	60
Hämeenkyrö	14	133	12
Ikaalinen	0	128	20
Juupajoki	21	15	11
Kangasala	177	473	66
Kihniö	0	47	0
Lempäälä	90	299	19
Mänttä-Vilppula	26	133	32
Nokia	301	622	23
Orivesi	0	68	0
Parkano	41	75	19
Pirkkala	34	131	0
Punkalaidun	7	84	0
Pälkäne	13	130	26
Ruovesi	21	68	6
Sastamala	103	614	47
Tampere	619	6 086	89
Urjala	25	79	0
Valkeakoski	114	265	0
Vesilahti	41	72	0
Virrat	6	80	16
Ylöjärvi	62	651	29